

CATECHISMUS ZONDAG 2

THEMA: VAN DES MENSEN ELLENDE.

1. HET GEBOD VAN GOD

2. DE LEER VAN CHRISTUS

3. HET WERK VAN DE HEILIGE GEEST

Als je met aandacht het lezen, het zingen hebt gehoord, dan lijkt het wel alsof er een tegenstrijdigheid is: door de wet de kennis der zonde. In Romeinen 7 lees je daar ook van, hoe die zonde oorzaak neemt uit het gebod. Met andere woorden: als er geen gebod is, dan is alles stil, dan is alles dood, dan is er niets. Of je dan begeert of niet begeert, dat is min of meer hetzelfde, want er is geen punt van vergelijking, er is geen stuur. Er is geen gebod van: dit is het recht, zó moet het. Als je dan in de Romeinenbrief leest die verdoemende kracht van de wet: een ieder die uit de werken der wet is, die is onder de vloek. En als je dan zingt:

Des Heeren wet nochtans,
verspreidt volmaakter glans,
dewijl zij het hart bekeert,
't is Gods getuigenis, dat eeuwig zeker is,
en slechten wijsheid leert.

Hoe is dat toch?

Dat heeft mensen altijd bezig gehouden en dat houdt ons nóg bezig. Hoe is dat toch? Want diezelfde Paulus zegt ook: is de wet dan zonde? Nee, natuurlijk niet, de wet is geen zonde, ik kende de zonde niet dan door de wet. De wet is heilig, rechtvaardig en goed. Ik ben de schuldige!

Maar hoe kun je dat nu verklaren?

Je kunt natuurlijk eenvoudigweg zeggen: als nu in psalm 119 en in zoveel andere psalmen, psalm 1, gesproken wordt van 'die de Heere vrezen', ook wel aangeduid als de 'rechtvaardigen', die in des Heeren wet gaan, hij overdenkt Zijn wet dag en nacht. En psalm 119: hoe lief heb ik Uw wet, zoals we hebben gezongen, moet je dan zeggen: ja, maar daar bedoelden die mensen niet de wet van de tien geboden mee.

Nu, dat is eensdeels waar, want wet, thora, betekent eigenlijk onderwijzing. En dat kun je niet alleen in de tien geboden vinden, dat vind je door de hele Bijbel heen, die onderwijzing in de wil en de waarheid van God. Dus niet alleen in die tien geboden.

Maar de tien geboden dan.

Ik kan me nog vaag herinneren, dat - ik was nog heel jong, het is het enige wat ik uit die

CATECHISMUS ZONDAG 2

periode, wat de kerk betreft, nog weet en ik heb het ook al eens meer aangehaald - mijn grootvader preekte een keer op Sliedrecht over psalm 119: 'ik heb gedwaald als een verloren schaap, maar Uw geboden zoekt Uw knecht, want Uw geboden heb ik niet vergeten'. Toen zei hij in die preek zo: "Welke geboden? De tien geboden? Nee, zei hij, daar róók de man niet meer aan, want hij had wat anders op het oog, Uw gebod, dát is Zijn gebod: dat gij gelooft in Hem die de Vader gezonden heeft en elkander liefhebt."

Ja, daar kun je natuurlijk over gaan twisten en zeggen: kun je dat nu wel zeggen: "de tien geboden, daar rook hij niet meer aan, dat bedoelde hij helemaal niet, met die wet." Ik kan begrijpen dat iemand dat ook denkt. Ik geloof dat je ook zeker moet onderscheiden, daarin, dat David, of de dichter, daar niet verachtelijk doet over de tien geboden, maar dat hij vér van zich wegdoet iedere gedachte om een gerechtigheid voor zichzelf op te bouwen uit de werken de wet. Daar loopt het uiteindelijk over! Want ik ben mij ook bewust geworden dat Gods wet zó kostbaar, zó goed, zó vol liefde en lering is, dat het niet in woorden te zeggen is, hoe daar in die wet, laten we nu even denken aan de wet zoals die ons iedere zondag wordt voorgelezen, eigenlijk alles gezegd wordt. Alles! Alles, wat tot het eeuwige leven nodig is en voor het leven met elkaar, in de kerk, in het gezin, in de maatschappij.

Je kunt het zó niet indenken, maar die geboden grijpen allemaal als radertjes in elkaar. Als het wérkelijk waar is dat de liefde ons beheerst en liefde ons uitgangspunt is, al zou je de tien geboden niet allemaal uit je hoofd weten, dan zou je het toch doen. Want dan voel je, alles wat daar verboden wordt, is eigenlijk zonde tegen de liefde van God en de liefde van de naaste.

Wat zou dan alles anders zijn.

Nu, ik hoop dat dergelijke dingen, waar ik iets van noemde, in ons leven, hoe langer hoe duidelijker worden. Dat betekent óók, dat duidelijker worden, dat we tot de erkenning komen: Heere, ik weet het niet, maar hoe lief heb ik Uw wet!

Ellende.

Onze ellende, daar hebben we al iets van gezegd, dat is de zonde, de gevolgen van de zonde, dat wij God kwijt zijn, dat wij van Zijn beeld niets meer over hebben. Kortom, dat wij mensen zijn die volslagen los zijn van onze wortel, GOD. En dat wij niet tegen één, maar tegen ál Gods geboden overtreden hebben, in gedachten, woorden en werken.

Hoe kom je daar nu achter, achter die ellende? Dan staat er: uit de wet van God, uit de wil van God, uit de onderwijzing van God. Ik zei al, als er geen wet is, dan is er geen zonde. Je zou dan misschien nog kunnen terug grijpen - dat mag je doen - op het geweten van een mens. De heidenen hadden de tien geboden niet, maar die hebben ook dingen gedaan in hun leven die naar de wet waren, als het gaat om de eerbiediging van elkaars leven, elkaars huwelijk, elkaars eigendom. Maar daar gaat het even niet om, want dat is voor ons een te smalle basis. Want je voelt dat zo'n geweten van een mens wordt ook weer gevormd door milieu, opvoeding, hoe het thuis is en in de kerk. Ik geloof dat we dat wel mogen stellen, dat voor een groot gedeelte het geweten vaak reeds in de kindertijd gevormd wordt. Dat betekent dat je als kind in een omgeving opgroeit waar bepaalde dingen heel gewoon zijn, die voor een ander zonde heten, of door de wet als zonde worden gekenschetst en dat je daar zowat geen erg in hebt, dat je geen beschuldigend stemmetje van binnen hoort, dat zegt: hé, je doet zonde. Onze

CATECHISMUS ZONDAG 2

tijd is daar een voorbeeld van, de hele ontwikkeling in het denken van mensen kun je daarbij als voorbeeld nemen. Men neemt het uitgangspunt in de mens zélf: 'wat vindt ik zonde'. Ik ga dat met mijn verstand ontleden en kom tot een bepaalde conclusie waarin ik zeg: het is wél zonde of het is géén zonde, ik stel dat vast. Dat is een typisch verschijnsel in deze eeuw, dat de mens zichzelf als maatstaf van alle dingen beschouwt. 'Ik zie niet in waarom ik dáármee kwaad doe.' Vandaar dat je de meest wonderlijke dingen tegenkomt. Wat voor de één een Godonterende zonde is, is voor de ander plicht, daar demonstreert hij voor, hij verzamelt er handtekeningen voor.

Zo is het ook met de regering. De regering zegt niet: hoor eens, dit is de ijk - waar je een weegschaal mee ijkt, weet je wel. Je kunt wel zeggen dat die weegschaal goed is, maar dat zullen we wel eens controleren. Hier heb ik een ijk, die is precies zó en zó zwaar en dan móét het kloppen. Klopt het niet dan wordt die weegschaal afgekeurd. - Nu is het nét andersom: als de weegschaal over het algemeen een ons teveel of te weinig aangeeft, dan zegt men: "Laten we er maar vanuit gaan dat voor de mensen die weegschaal goed is." Een ijk, een gouden standaard, ontbreekt. En dan zie dat een mens persoonlijk, een volk, een regering, als standaard gaat voeren wat de mensen er van vinden. Zeggen de mensen bijvoorbeeld - en ik wil die problematiek niet bagatelliseren, helemaal niet, maar ter verduidelijking - ik ben vijftig jaar en ik heb gehoord dat ik kanker heb, ik kan niet meer beter worden, ik wil een spuitje hebben. Dan vind ik het vrijheidsberoving als dat niet mag, dan is de dokter, die dat weigert, voor mij een beul, die vent moeten ze opsluiten, die past niet in onze mondige wereld.

Wat zie je nu? Die gouden standaard van: díf is de grondslag, de waarheid, en daar moet de minister, de dokter, de burger, naar luisteren, die is gewoon wég! Zoals mensen op een gegeven moment zeggen: trouwen? Dat is onzin, wat maakt dat nu uit? Er komen steeds meer van die mensen, - het komt misschien op hetzelfde neer, ik weet het ook allemaal niet, ik ga er nu niet op in, in ieder geval, het komt uiteraard niet op hetzelfde neer, maar ik bedoel maar. - het gaat om die géést. Er zijn natuurlijk wel dingen waar we anders over denken, waar we ook eerlijk over mogen praten, vijftig jaar geleden had je daar geen oog op. De gedachten over bepaalde dingen zijn wel wat veranderd, dat weet je zelf, uit het gewone leven, uit het privé leven, het huwelijksleven, enz. Je zal mij moeten toestemmen dat daar over het algemeen, ook in de kerk, en dan bedoel ik echt niet die mensen waar de kerk er maar een beetje bij hangt, maar gewoon serieuze kerkmensen, enz. die luisteren naar het Woord van God, dat daar ook de gedachten wel iets veranderd zijn over bepaalde dingen, en dat dat nog niet betekent dat dat verkeerd is, dat het tegen het Woord van God ingaat. Over díé dingen heb ik het dus niet. Het gaat er nu even om: waaruit ken je je ellende? Uit de wet van God.

Maar als er nu geen gouden standaard zou zijn, waar moet je het dan uit weten? Uit jezelf? Ja, maar ik verander. Wat ik vandaag nog met een kloppend hart doe, dat is morgen al een beetje minder, over een week is het nóg minder, en over een jaar heb ik nergens last meer van. Dat is dat typisch subjectieve standpunt wat je kunt merken aan de mensen, vooral ook aan de jongere generatie, ook de kinderen. "Waarom? Zeg nu eens waarom dat niet mag." Dan raken de kinderen soms al geïrriteerd als je zegt: "Maar dat staat toch in het Woord van God." Nét alsof ze willen zeggen: "Dat kun je nu wel zeggen, maar dat was vroeger, dat wil toch niet zeggen, dat ....." Op die manier! Want er is een heel andere standaard gekomen. Welk blaadje je ook neemt, niet van

CATECHISMUS ZONDAG 2

die destructieve bladen, maar die gewone huis-, tuin- en keukenbladen, die je bij jezelf en in de gezinnen tegenkomt, je merkt dat men een heel ander uitgangspunt heeft. Heel anders. Als moeders met problemen zitten, of kinderen, dan wordt de oudere generatie een beetje tot de orde geroepen: je leeft niet meer vroeger, toen was er ook veel huichelachtigheid, vroeger waren de mensen niet beter, maar stiekemer, dan kun je beter eerlijk met elkaar omgaan. Op zichzelf pedagogisch heel wijze opmerkingen. Maar één ding mis je in alles: wat Gód gezegd heeft komt helemaal niet aan de orde. Het uitgangspunt is en blijft: de meerderheid beslist! En als de meerderheid tegen zwart zegt, het is wit, dan ís het wit. En als de meerderheid zegt dat er vier miljoen mensen teveel zijn in Nederland, we raken overbevolkt, laten we alle mensen die wat mankeren een spuitje geven, - zoals Hitler dat wel wilde doen, alle onproductieven uitschakelen - dan moet het maar gebeuren, we zijn toch een democratie. Ergens ontzettend gevaarlijk, je weet niet waar je terecht komt, je weet absoluut niet welke verschuivingen je allemaal kunt krijgen.

Nu wil de Catechismus die kant niet uit, intégendeel. Die zegt: "Hoor eens, je kunt wel zeggen, dat maak ik zélf wel uit, maar ben je in stáát om dat uit te maken. Heb je geen ijk nodig om die weegschaal te controleren, heb je die gouden standaard niet nodig?" Nu weet ik wel, je moet die gouden standaard niet zien als een letter alléén want in die gouden standaard zit ook de liefde verborgen, door alles heen geweven. Maar toch, die gouden standaard, heb je die niet nodig? Dan betekent dat: wie God verlaat: 'oeverloos' gewoon. Weet je ik voel aan dat wij allemaal in een situatie zitten dat we de zaken niet meer kunnen beoordelen. Ik ook niet. Ik ben ervan overtuigd als vroegere geslachten - je kunt er natuurlijk om lachen - om de hoek zouden kijken, zouden ze volslagen gek worden: "Waar zijn we nu in terecht gekomen, wat is dit allemaal?" Begrijpelijk. Wij gaan mee, wij dragen ook weer het stempel van deze tijd, al is het misschien een wat afgezwakte vorm, maar toch, je voelt het bij jezelf, je leert het uit het Woord van God. Nee, wij doorzien het ook niet.

En nu, die Catechismus komt weer terug op dat punt van het Woord van God: waar weet je het nu aan? Dat dát kwaad is, dat dát ellende is, dat dát verkeerd is, dat dát tégen God is? Dat moet je niet aan de wijsgeren vragen, al hebben ze nog zulke mooie dingen gezegd. Dat moet je niet in de eerste plaats bij de pedagogen en bij de psychologen, bij de moralisten, bij de zedeprekers, zoeken. Nee, God heeft het eerste én het laatste Woord, Hij heeft Zijn wil geopenbaard. Niet altijd in geschreven Woorden, want er was ook een tijd vóór de Sinai, maar daar heeft God Zijn wil óók schriftelijk bekend gemaakt. Dát is de standaard, Zijn Heilige wet en die wet is zo goed. Als je met de mensen daarover praat sta je verbaast. Als je zegt: "Kinderen, dit is nu niet om jullie in een gevangenis op te sluiten, God zegt al die dingen niet voor niets, daar heeft de Heere een bedoeling mee." Dan kijken ze je soms vreemd aan. Want ze denken bij de eerste indruk: daar heb je het weer, dit mag niet, dát mag niet, zó mag niet. Maar als je het nu probeert uit te leggen: kind kom nu eens, luister nu eens, heb je het leven lief, in dagen waar men het goede in ziet, waarin men vrij is van verdriet? Hecht je waarde aan een goed huwelijk, hoop je dat ze je niet de hersens in slaan om je portemonnee? Hoor nu eens: de Heere is zó goed, dat Hij zelfs voor het land tijd had. In het zevende jaar mocht het land eens lekker rusten, - dat kan in een kapitalistische maatschappij ook weer niet, maar ik zeg het maar - leef dit jaar nu eens van wat er vanzelf opkomt, dat is

CATECHISMUS ZONDAG 2

zo goed voor het land, want het land is ook moe, de grond raakt ook uitgeput.

Thora - onderwijzing. Tot hun behoud gegeven.

Wat had David ervan toen hij het zevende gebod overtrad en Bathseba nam? Wat een verdriet, wat een ellende! Wat had Achab eraan dat hij die wijngaard van Naboth stal en die arme man door valse getuigen liet beschuldigen en liet stenigen? 'Gij zijt die beroerder Israëls.' De duivel draait ons een rad voor ogen. De duivel doet net alsof God zo verschrikkelijk is. 'Dat ene boompje zeker, daar mag je dan van eten, per gratie', zo stelt hij het voor. Maar de Heere is zó goed, kinderen. Kun je dat nu begrijpen, dat al die onderwijzingen, die wet en wil van de Heere, die rechten en inzettingen, die voor een deel tot de burgerlijke wetten van Israël behoorden, maar dat je leest dat die trouwe God om jouw kind denkt, dat je een hekje op je platte dak moet maken, enz. enz., al die dingen, want dat kind kan er af vallen. Wat denk je daar nu van?

Ik zou jullie willen zeggen, ik weet wel, als de basis van mensenlevens telkens mag geijkt worden in die dingen aan het Woord van God, wat ben je dan gelukkig, als man, als vrouw, als kind, als je niet zélf het laatste woord hebt, maar God heeft het laatste woord!

Wat ik bedoel? Ik bedoel dit.

Je bent een mens, een zondaar. Als je nu eens wat hebt, man - vrouw, ouder - kind, dan kun je twee dingen denken. Je kunt denken, hij zal nog wel meelij met me krijgen, hij zal zich nog wel eens bezinnen, hij zal nog wel ..... Maar het kan ook zijn dat je denkt, O God, ik weet dat mijn man of vrouw ook voor U heeft gebogen, voor Uw onderwijzing, dan moet het toch, mag het toch goed komen. Wilt U dat laten spreken, Heere, voor mijn man of vrouw: 'wat vreë heeft elk die Uwe wet bemint', 'wees te allen dage in de vreze des Heeren, gewis, er is een beloning.' Twee mensen die buigen voor de gouden standaard van Gods wil, wat een zegen is dat. Zo zijn er een heleboel dingen in het gewone en in het geestelijke leven die door de Heere met grote liefde en wijsheid zijn beschermd. Daar kunnen de mensen aan sleutelen wat ze willen, maar het wordt er niet beter op. Absoluut niet! Want je kunt zelfs in de grote lijnen, in de uitbuiting van de arme, in het verdrukken van de verdrukte, in alle politieke en grootschalige bewegingen, terug vinden het niet willen luisteren naar wat de Heere zegt. Echt waar!

Nu, dat is dus het goede van Gods wet. Die wet waarvan ik hoop dat we allemaal van gaan en leren houden. Dan moet je niet gelijk zeggen: nu gaan we de kant op van het verbroken verbond der werken, nee, juist niet! Dat we van Gods wet mogen houden, hoe langer hoe meer, dat we zeggen, hoe kostbaar, geen mens op aarde, geen godsdienst-filosoof of godsdienst-uitvinder heeft dat zó schoon, zó volmaakt voorgesteld. Al steken de mensen de draak met die os en die ezel en noem maar op, maar er is geen mens die dat ooit heeft kunnen bedenken. Dat we zó die heerlijkheid van die heilige wet, de liefelijkheid, de gepastheid, de waardigheid, het is van God Zélf, mogen liefhebben. 'Wet' heeft de Heere niet door één of andere rechtskundige laten maken: maak jij nu eens wat regeltjes voor de mensen op aarde. 'Wet' is uitdrukking van Gods volmaakte wil en zijn. Je kunt dat niet uit elkaar trekken. Zó is God nu, dat kun je aan die wet weten. Wat is Hij onuitsprekelijk goed, wat is Hij vol van wijsheid en liefde dat Hij dát doet. Dat Hij ergens ons laat weten, dát is het recht, dát is Mijn wil, zó moet het zijn, wil het goed zijn. Is dat niet een grote genade? Is dat niet enkel liefde? Is dat niet heilig?

CATECHISMUS ZONDAG 2

Laten we nu eens letten op: Wat wil nu die wet?

Ik heb net een paar dingen in het algemeen genoemd, maar dat waren details, maar wat wil nu die wet?

Die wet, het gebod van God, wil liefde bóven alles.

Wat eist de wet van God van ons?

De leer van Christus!

Hè, Christus? Ja, Christus!

Ik ben altijd al een beetje benauwd geweest als mensen zo plomp, zo grof die wet uitspelen tegenover het evangelie. Al kun je het niet altijd verklaren, al weet je er niet altijd een antwoord op, maar dat het je toch een beetje zwaar valt.

Nu moet je niet denken, dat ik denk, dat je er nog wat van terecht kunt brengen om daardoor je zaligheid te verdienen. Ganselijk niet!

Ik kan me niet heugen wanneer ik dat niet geweten heb, geloofd heb, dat ik werkelijk gemeend heb om door de werken der wet zalig te worden. Dat staat in mijn ziel ingegrift, dat komt niet in aanmerking. Ik ben er altijd een beetje bang voor geweest, voor dat uitspelen van wet en evangelie, omdat we zo vaak zo slecht zijn, dat we denken via een achterdeurtje van het evangelie de dans te ontspringen en onszelf te rechtvaardigen, net als die wetgeleerde, terwijl we, dat hoop ik, toch nog onrustig zijn en tegelijkertijd zijn we bang om het te weten. Vandaar dat ik altijd bij de behandeling van de Catechismus die wet nooit gepreekt heb, ook vroeger niet, als een op zichzelf staand lijstje van geboden. Maar, heb ik altijd gezegd, de rechte kennis van de wet vloeit voort uit het evangelie. Als je wilt weten wat de wet bedoeld, dan moet je het evangelie weten en geloven. Weet je waarom? Als je de wet als een stukje apart ziet: dát is nu van ons, nu weten we tenminste waar we aan toe zijn, dan gaat het helemaal verkeerd. Dan krijg je die godsdienst - ze noemen dat met een geleerd woord 'casuïstiek' - waar je voor ieder geval een laatje kunt open trekken, ja, dát kan, - de Roomse kerk is daar ook altijd zo goed in geweest - dát kan niet, dát kan nooit, dat bestaat niet. Dan krijg je dat wat je bij de Farizeeërs ook zo erg vindt, naar de vorm prachtig redeneren. Als iemand zijn neus buiten de deur zou steken, dan staat de hele zaak in brand - ik zeg niet dat het bij ons zo is, ik geef maar een voorbeeld - het is zondag en mooi weer, en dan : "kom binnen." Nu, dat is maar een gewoonte, dat weet ik ook wel. En als iedereen in één of ander rot romannetje verzandt, oeverloos, de hele zondag, zo zijn wij, dan is het allemaal goed, we zitten fijn in de stoel, gezellig hoor. Kijk dat is iets van casuïstiek, ik heb me er nooit sterk in gevoeld, misschien voelen jullie dat wel aan als een gemis, want je hebt mensen die willen dat precies: 'je moet de puntjes op de 'i' zetten, de mensen hebben dat nodig, we hebben het allemaal nodig.'

Wat eist die wet van God van ons? Christus! Die heeft ons dat verklaard. De kinderen hebben gehoord - 't was wel moeilijk, hoor, 't is moeilijker als een verhaal uit de bijbel, maar ik durfde het toch niet over te slaan, ook voor de kleinsten niet, we zijn er nog niet mee klaar - over de bergrede en wat daar allemaal in staat, niet alleen Mattheüs 5, maar verder ook nog. In de bergrede gaat de Heere Jezus spreken over wat de wet nu eigenlijk bedoeld. Niet die casuïstiek, die laatjes-trekkerij: o, eens even kijken voor dit geval, voor dat geval, we hebben een antwoord, maar dan gaat de Heere zeggen: "Ik zeg u: Hebt uw vijanden lief. Als je op weg bent naar het Avondmaal - naar de tempel is

CATECHISMUS ZONDAG 2

het daar, maar dat is vergelijkbaar - en je hebt wat, je leeft in bitterheid en onenigheid met een broeder, ga dat eerst in orde maken en kom dan. De wet is niet dat formuleertje wat wij bestuderen en invullen, nee, Christus leert het ons. Hij leert ons welk een diepe achtergrond de wet heeft. Liefde tot God en liefde tot de naaste. En als dát aanwezig is, díé liefde, dan gaat de rest vanzelf. Want je gaat iemand waar je veel van houdt niet de hersens inslaan. Je gaat toch niet zijn spullen stelen, hem niet beroddelen en bekletsen, dat doe je toch niet! En als je God liefhebt boven alles, dan maak je toch van de dag van de Heere geen dag waar de Heere niets mee te maken heeft en de kerk niets mee te maken heeft. Dan ga je die Naam van de Heere niet te grabbel gooien door Zijn Naam ijdel te gebruiken. Dan ga je Hem toch niet vergelijken met een poppetje, een afgodsbeeld, dat kan toch niet. En nu gaat Jezus die kant uit, Hij zegt: Mijn Vader is zó volmaakt, het voornaamste van wat Hij bedoelt, is: geloof, vertrouwen, barmhartigheid en liefde." Dat zijn de grondbestanddelen van de hele onderwijzing van God.

Ik heb het al die keren al genoemd, maar ik zeg het wéér, zal je alsjeblieft dat toch in gedachtenis houden. Want je proeft en merkt het, als een mens anders staat en die wet als gebod op gebod, regel op regel gebruikt, al is het bijna volmaakt, je voelt het gewoon, dat álles ontbreekt: 'de liefde'! Het is uiteindelijk een veilig heenkomen zoeken, een vluchten naar jezelf en niet naar de Verlosser, die uit Egypteland verlost. Jezus heeft het goed gezegd (en die wetgeleerde wist het blijkbaar ook al - waar we het vanmorgen over hadden - die zegt zo'n beetje hetzelfde): dít is de hoofdsom. En omdat Hij hier die hoofdsom noemt, ben ik altijd versterkt geworden in de gedachte, hier moeten we niet gebod op gebod met elkaar gaan overdenken. Want dan zou je onwillekeurig nog terecht kunnen komen in: al die dingen heb ik onderhouden van mijn jeugd af aan, ik heb nooit gestolen, nooit gevloekt, de sabbat altijd onderhouden. Maar nú wordt het precair, nu zegt Christus: "liefhebben, dát is het." Niet zitten loeren, wat doet mijn buurman in de kerk, of hoe kan ik hem een poets bakken. Nee, zij verblijdt zich niet in de ongerechtigheid maar in de waarheid. De liefde, dát weten wij van de zoon van God, Die als de Leraar der gerechtigheid de beste Verklaarder is van de wet. Zo kon geen farizeeër de wet verklaren. Hij leerde ze als machthebbende en niet als de schriftgeleerden. De Heere Jezus was nooit tégen de wet, als Hij de zonde vergaf niet, als Hij liefde betoonde niet, Hij was er nooit tegen. Niemand kon Hem overtuigen van zonde. Wij weten dus de wil van God dóór Christus Jezus.

Tenslotte.

Kunnen wij dat nu allemaal volkomen houden, God en de naaste liefhebben? Dan staat er: Neen, ik, want ik ben van nature, als een gevallen mens, dat is mijn geaardheid, geneigd God en mijn naaste te haten.

Het werk van de Heilige Geest, geloof je dat? Geloof je dat zó dat je niet die wet een grote schop geeft, maar dat je blijft zeggen: hoe lief heb ik Uw wet, ze is het mensdom meerder waard dan het fijnste goud op aard'. Dat je je woede niet botviert op die wet, op God en op de kerk, door je stekels uit te zetten en te zeggen: nu hoor, ik heb het wel bekeken. Waarom word je niet boos op jezelf, waarom begin je nu zo lelijk en kwaad van God te denken?

Kunt gij dit alles volkomen houden?

Ja, jij wilt toch ook zeggen, tenminste dat zeg je nu - ik weet niet of dat voor iedereen

CATECHISMUS ZONDAG 2

verstandig is - : "Dokter, ik wil weten, wat scheelt er aan? Kan ik nog beter worden, is er nog hoop?"

Hier is het ook net een soort dokter, die zegt: nu, hier is de spiegel: liefde, liefde, liefde! En dan komt alles goed, dát is de vervulling van de hele wet.

En hoe is het met u?

Er staat hier zo kortaf: Neen, ik!

En we willen zo graag zeggen: Neen, Gód! Wat God allemaal eist, dat kan ik niet, ik ben ook maar een gewoon mens! En zo sluit hij als het ware de deur dicht: "Dat heb ik vroeger als kind al gehoord, ik wordt het spuugzat, gij zult niet, gij zult niet!" Onderwijl verteken je de hele waarheid. Dáár zie je nu onze dood: "Dan God er maar uit, de wet eruit, ik trek me nergens wat van aan, ik doe wat ik wil." En dat in plaats van dat we zeggen: "Nee, God kan er niet uit, dát kan nooit! Die heilige, gouden standaard van Zijn heilige wet, die kan er óók niet uit, want er zal geen tittel of jota van de goede wet van God ter aarde vallen."

Wat dan?

Nu, dan moet ik er uit. En daar heb je het nu, dat kán ik niet. Als je met iemand voorzichtig een gesprek hebt - soms is het maar beter om het niet te doen, het helpt toch niet. Ik zeg dat niet als: laat maar waaien - dan voel je, je kunt ver komen met elkaar, je kunt het een poosje soms een beetje redden, dat iemand een klein beetje bakzeil haalt, toch, in principe red je het niet. Je merkt dat die ánder zichzelf de schuld niet geeft, dat ik mezelf de schuld niet geef: "God deugt niet, de mensen deugen niet, de kerk deugt niet, niemand deugt." Terwijl ik notabene bezig ben om alles te verwoesten, daar ben ik nu mee bezig. En toch kan je nog een hele grote mond krijgen: "Waar bemoei je je mee, ik kan nog wel eens iets anders vertellen, als je wist wat er allemaal in kerk gebeurt!" Dan ben je eigenlijk al uitgepraat, wat moet je dan nog zeggen?

Het werk van de Heilige Geest.

Kun jij dat alles volkomen houden? Nou nee, dat niet, ieder mens heeft zijn fouten. Nee, nee, het gaat om de liefde! Liefde is écht of het is niet echt. Liefde vergeeft álles! Liefde heeft geen reserve. Die man, die Samaritaan, was op reis, maar hij stopt, komt hij te laat voor de bespreking, voor de zaak, een transactie, voor weet ik wat allemaal. Stoppen. Liefde. Ontferming: 'och jongen, kom!'

Wie doet het?

En nu is het God de Heilige Geest die dát antwoord geeft: "Neen, ik" Die leert het ons. Hij grijpt ons telkens bij onze kraag. Dan willen we de kerk uit, de deur uit, het milieu uit, we willen uit alles. En dan komt God en Die zegt: "Kom op, kom terug, hierheen, waar ben je mee bezig? Wie is er nu schuldig, ben ik de schuld?"

Dat is zo'n werk van de Heilige Geest om ons dát te leren! Mannen, vrouwen, kinderen, allemaal. "Neen, ik!" Ik deug niet! God is wel goed, Hij is heilig, maar ik deug niet! Dát is nu bekering, de brave of onrustige man of vrouw, die worden schuldig! Heel de wereld heeft de schuld gehad, maar nu komt het naar mij toe. En wat heb je nu gedaan? Al je kritiek op die en die, en op de regering, en op de kerk, en op alles en nog wat, op iedereen z'n leven, waar je wat op hebt aan te merken, en jij dan?

Het gaat niet over je buurman, het gaat over mij!!! Kan jij dat nu volkomen houden, zoals God het wil, in gedachten, kracht, ziel, al je zintuigen? God heb ik lief, Die trouwe Heer,

CATECHISMUS ZONDAG 2

kun je dat?

Dáár krijg je nu iets van overtuiging en overbuiging, door de kracht van de Heilige Geest. Dan hoef je niet allerlei dingetjes op te gaan rakelen en ja, dat is waar ook, ik heb toch wel eens gestolen en in principe ben ik ook ..... Nee, nee, dán gaan we op die hoofdzaak af: liefde! En dan sta je daar als zo'n liefdeloos mens, als zo'n pure egoïst, je houdt niets over. Het klinkt heel simpel, maar het is een levenswerk, zoals Kohlbrugge zegt: "Het ik, het ik, het moet eraan, om in genade vast te staan."

Maar het ís er nog niet aan! Maar het moet er wel aan! Neen, ik!

We gaan naar huis.

Die rabbijn zei, en hij had gelijk (meestal hebben rabbijnen geen gelijk, ik bedoel dit niet antisemitisch): "Eigenlijk staat de wet geschreven in de vorm van een belofte."

En omdat wij Christus als de Uitlegger van de wet hebben genoemd, mogen wij dat in het licht van het evangelie doorgeven, nu al een belofte.

Er komt een ogenblik dat er geen afgod meer zal zijn, geen vloek zal worden gehoord, geen diefstal zal worden gepleegd, geen verhouding meer zal worden kapot gemaakt, geen laster zal weerklinken.

Het komt!

Het is in Christus Jezus gekomen!

En als wij onze adem uitblazen, en onze eigen aard en natuur verlaten moeten, dan is voor ons het volmaakte gekomen: nooit één overtreding meer!

AMEN